

ski kralj v našo cesarsko prestolnico, črnogorski kralj Nikita. Naša mornarica mu je poslala posebno ladjo, ki ga je pripeljala na avstrijska tla. Zaporodni obiski jugoslovanskih kraljev na Dunaju so pomembni. Dokazujejo, da se sedanji zunanji minister Berthold na vsi moči trudi, da bi pridobil naši državi ljubezen med balkanskimi narodi. Nasproti drugim državam naj bi pa ti obiski pokazali, da to ljubezen že ima. Sedaj, ko se vse boji vojske na Balkanu in zaradi Balkana, je modro, skrbeti za prijatelji; toda tudi notranja politika nasproti avstrijskim jugoslovanskim narodom bi morala biti taka, da bi tudi zunanji Jugoslovani mogli hvaliti avstrijsko pravičnost nasproti vsem narodom. Dosedaj tega ne morejo.

Splošno oboroževanje. Odkar krozi italijansko brodovje po Sredozemskem morju in zaseda različne turške otoke, so vse države zelo vznemirjene. Različne vesti krožijo po svetu. Francija je baje obljubila Angliji, da bo vzdrževala v Sredozemskem morju brodovje, ki bo močnejše, kakor brodovje Italije in Avstrije. Angleži pa bodo skrbeli, da bodo ohranili premoč v Severnem morju proti Nemčiji in Rusiji. To so naši nasprotniki na morju. Glede vpliva na Balkanu pa imamo zopet druge nasprotnike. Prvič se vse balkanske države branijo proti vsakemu tujemu vplivu, zunanja naša nasprotnika pa sta Rusija in Italija, ki bi vsaka rada gospodovala nad Balkanom in zapirala Avstriji gospodarsko pot v Sredozemsko morje. Časi so skrajno nevarni in zato ni nobeno čudo, da se vse države oborožujejo.

Nemiri v Belgiji. Ker so združeni liberalci in socialni demokrati pri državnozbornih volitvah hudo propadli, a katoličani sijajno zmagali, je pisana brezverska družba hotela potolažiti svojo jezo s tem, da je nekaj dni po volitvah razbijala po deželi, pobijala mirne katoličane, napadala vojašvo in se klatila kot roparska družba po mestih in trgih. Na mnogih krajih je moralo vojaštvo z orožjem poseči vmes; ranjenih je mnogo oseb. Celo tako nesramni so bili liberalci in socialni demokrati, da so napadali cerkve, stanovanja duhovnikov in samostane ter na istih pobijali šipe in strehe. V bližini Lütiha je socialnodemokratska tolpa razbijala s sekirami vrata nekega samostana in pretila, da pobije vse, ki so v njem. Vojaštvo je hudobce še v zadnjem hipu razpoldilo. Zmaga katoličanov je bila sijajna. Dosedaj so imeli samo 6 glasov večine v državnem zboru, po novih volitvah pa znaša katoliška večina 20 glasov. Katoličani imajo 103 poslance, liberalci 45, socialni demokrati pa 38.

Italij.-turška vojska. Pri selu Buchamez v Tripolisu so bili Lahijci premagani. Iz Buchameza je marširalo 5000 Lahov, ki so jih napadli Turki in po boju, ki je trajal 4 ure, vrgli na morsko obrežje. Lahijci so izgubili 135 mrtvih in ranjenecov. Pri Tobruku so se po poročilih turškega vojnega ministra morali umakniti dne 26. maja Lahijci, ki so izgubili v boju 70 mož. Nad 80.000 laških vojakov tabori okrog mesta Tripolisa pod milim nebom. Okolu mesta građe laški vojaki utrdbne, do 8 metrov široke jarke, ki obdajajo mesto v velikem polkrogu. Vsak dan iščejo v varstvu svojih topov sovražnika, ki se pa previdno skrivajo. Turki postopajo zelo strogo s svojimi begunci. Izgon Lahov iz Turčije jim povzročajo zelo občutno škodo. Mnogi izmed izgnanih so rojeni na Turškem, nekateri niti laško ne znajo. Ker pa imajo le laško državljanstvo, morajo proči. Na otoku Scalonovi, ki leži nasproti otoku Sama, kjer prebiva 6000 mohamedancev in 4000 kristjanov, so pričeli dne 1. julija mohamedanci klati kristjane. Vojaki so napravili red, ko so mohamedanci že zaklali 6, nevarno ranili pa 20 kristjanov.

Velika smodnišnica zletela v zrak.

V bližini Dunajskega Novega mesta se nahaja v vasi Wöllersdorf največja avstrijska državna tvornica smodnika in drugih razstreljivih snovi. Tukaj se izdelata največ patron za avstrijsko vojaštvo. Zaposlenih je v tej smodnišnici okrog 200 vojakov in delavcev, 7 inženirjev in 20 vojaških uradnikov. Tvarino za razstreljiva in smodnik ter patrone prevažajo s posebnimi samodreči.

Nesreča.

V petek, dne 7. junija dopoldne nekako ob 9. uri se je v oddelku 48 vnel smodnik. Na d. 90.000 kg smodnika se je razpočilo s strašnim pokom, pogrnalo vso smodnišnico v zrak z ljudmi vred.

Kako se je zgodila nesreča?

Delavci in vojaki so v jutru, dne 7. junija, nalagali večje množine smodnika na tovarni samodreč. Kar naenkrat je švignil iz samodreča mal plamen, v tistem trenutku se je že tudi razpočil smodnik na samodreču in z bliskovito naglico je nato zletela v sva velika smodnišnica v zrak. Učinek razpoka je bil grozen. Nad 50 kilometrov daleč na okoli se je slišal strahoviti pok. Celo na Dunaj in do ogrske meje je donel strašni glas eksplozije. Ljudje so mislili, da je nastal potres ter so bežali iz stanovanj. Velikanski oblak črnega dima se je valil iz kraja nesreče proti nebu.

Žrtve nesreče.

Vsi v bližini kraja nesreče se nahajajoči ljudje so ali ubiti ali pa težko ranjeni. Mrtvih je 10 vojakov in delavcev, težko in lahko ranjenih pa je okrog 200 oseb. Nekateri nesrečneže je raztrgala

lo na drobne kosce. Posamezni deli trupel so bili raztreseni po vsej okolici. Nekaterim težko ranjenim so potrpane roke, polomljene noge, oči in ušesa poškodovana. Od ubitega nadoficiala Adamicka so našli samo prst z zakonskim prstanom; za njegovo vdovo in 6 otrok bo skrbela vojaška uprava. Mrtvi so: nadoficial Adamicka, prostovoljec Hofmann, vodnika avtomobilov Breuer in Bora, delavci Metzger, Fruhwirth, Schimaneck, Feimann, Garherr in Eger.

Skoraj čudežna rešitev.

Podčastnik Weidinger od dunajskega pešpolda „Dajčmajster“ je ob usodnem času sedel z dodeljenima stražnikoma na klopi pred stražnico zraven smodnišnice. Infanterist Hutterer je nenadoma zapazil pri smodnišnici, da se dviga blizu nje rumen plamen proti nebu. Zakričal je na ves glas: „Bežite, bežite!“ Vsi trije so bežali, kolikor so jim pripuščale moči. Ko so napravili kakih 15 korakov, se je razpočila smodnišnica. Hutterer se je v tem trenutku vrgel na tla. Na njega je padla velika plast zemlje, ki ga je pokrila in obvarovala, da ni bil od padajočega kamenja in tramovja ubit. Hutterer je omedlel pod zemeljsko plastjo, a je, ko je prišel k zavesti, se rešil čez nekaj časa iz neprijetnega položaja.

Podčastnik Weidinger in njegov tovariš sta bežala dalje, a sta bila težko poškodovana. Weidingerju je odtrgalo z desnega stegna vse meso. V okolici nesreče je ležalo več kosov človeških trupel. Vojake, ki so imeli v bližini nesreče vaje, je pometalo raz kone. Nekega vojaka je neslo nad 100 metrov daleč po zraku in ga treščilo ob tla. Lahko ranjenih je v okolici zelo mnogo ljudi.

Poškodbe in škoda.

Po razpoku je bil zračni pritisk tako silen, da so v okolici nesreče več kot 20 kilometrov daleč popokale na hišah skoro vse šipe. Mesto nekdanje smodnišnice so same razvaline. Tramovje in kamenje leži razmetano po obširnem polju v okolici. Ko se je izvršila razstrelba, se je zazibala zemlja, ljudje so bežali iz hiš, misleč, da je nastal hud potres. V Dunajskem Novem mestu je mnogo hiš tako razpokanih, da se niti ne more v njih stanovati. Otroci v ljudskih šolah so se tako prestrašili, da jih je troje vsled strahu umrlo. V bližini mesta ima vojaška uprava mnogo priprav in shramb za zrakoplove; te reči so popolnoma poškodovane. Da je bil zračni pritisk res silen, izpričuje dejstvo, da so v nekem bližnjem gozdiču izravana iz zemlje s koreninami vred velika drevesa. Druga drevesa so skoraj eno uro naokoli skoraj popolnoma ožgana in brez listja. Lepa žitna polja v bližnji okolici nesreče so zasuta s kamenjem. Splošno se ceni škoda do 1½ milijona Kron.

Druge podrobnosti.

Na lice mesta se je takoj odposlalo vojaštvo, da izvede rešilna dela. Težko ranjene so vlačili izpod razvalin, jih obvezovali in spravili v bolnišnice. Tudi 4 duhovniki so bili takoj po dogodku na prostoru nesreče in delili tolažbo ponesrečencem in umirajočim; pomagali so tudi pri rešilnih delih. Nekateri ponesrečenci so grozno razmesarjeni. Enemu je odtrgalo nos, drugemu čeljust, ušesa, roko ali nogo, zopet drugi imajo polomljena rebra itd. Prestolonaslednik Fr. Ferdinand se je popoldne usodnega dne podal na kraj nesreče in je natančno poizvedoval o poteku iste ter je tolažil ranjence. V Wöllersdorfu je došel tudi vojni minister Auffenberg in drugi dostojanstveniki. Cesarju so morali natančno poročati o nesrečnem dogodku.

Pripoveduje se, da je bil v veliki nevarnosti tudi brzovlak, ki je ob času, ko je zletela smodnišnica v zrak, vozil v bližini. Pritisk zraka je potrl šipe na oknih, več potnikov je bilo radi tega ranjenih, nastal je velik strah med potniki, ker se je bilo bati, da se bo brzovlak prekucnil. Vlakovodja je bil prisiljen, ustaviti vlak.

Še ena nesreča.

V nedeljo, dne 9. junija opolnoči se je v smodnišnici št. 4 v bližini Wöllersdorfa zopet vnel in razletelo 100 kg smodnika, a ranjen ni bil nihče. Poročalo se je, da je prišel neposredno pred eksplozijo k vojaški straži nek človek z vojaško čepico, ki je, ko ga je straža pozvala, povedal določeno geslo, na kar ga je straža pustila naprej. Ta človek je hodil okrog smodnišnice in nekaj časa nato je zletela ista v zrak. Zasedovali so ga, pa ga niso mogli dobiti. Sumi se, da je položila ta oseba tlečo vrstico ali razstreljivo kroglo in da je tudi izvršil prvo eksplozijo. Ugibajo, da je bil ta človek najbrže špijon ali anarhist, nekateri celo trdijo, da je bil kak italijanski častnik. Novejša poročila pa trdijo, da so vesti o tem človeku, ki je baje položil ogenj, peresnične.

Sreča v tej grozni nesreči je, da so iz smodnišnice št. 48, kjer se je zgodila v petek eksplozija, šele nekaj dni poprej spravili ves dinamit. Če bi bil ostal dinamit v poslopju, bi bila največja nevarnost, da bi celo Dunajsko Novo mesto zletelo v zrak. In pri eksploziji, ki se je zgodila v nedeljo ob 4. uri popoldne, je bila sreča, da se je vnel samo smodnik v malem magacinu. Če bi se bila razletela cela smodnišnica št. 4, v kateri je do 200.000 kg črnega smodnika, bi bile tudi sosednje smodnišnice, ki jih je 26 in ki vsebujejo veliko bomb, šle v zrak in bi se bila razrušila tudi kasarna. Umevno, da bi bili tudi kraji v bližini popolnoma razdejani.

Napad na komisarja Čuvaja.

Ko se je v soboto, dne 8. junija popoldne, vračal hrvaški osovraženi komisar Čuvaj v Zagreb s sa-

modreem iz jubilejne slavnosti svojega brata, ki je že 25 let v šolski službi, je planil iz peke gostilne na ovinu Markovega tuga neki dijak, imenom Luka Jukić, ter je z revolverjem ustrelil na samodreč. Strel ni zadel Čuvaja, ampak banskega svetnika Hrvojiča, ki je sedel Čuvaju nasproti.

Hrvojiča je zadela krogla v grlo ter napravila veliko rano, iz katere je tekla kri curkoma. Hrvojič se je oblit s krvjo zvrnil vznak. Samodreč so takoj ustavili. Čuvaj je blede in preplašen šopil na ulico ter kričal: „Držite ga!“ Pa nihče izmed občinstva se ni ganil.

Napadalec je med tem zbežal, držeč revolver v roki. Zasedoval ga je redar Peter Borščak in mu je hotel zastaviti beg. Ko je redar videl, da ima napadalec v roki samokres, je potegnil sabljo. V tej stiski je sprožil napadalec na redarja en strel in potem pričel znova teči. Strel je zgrešil in redar je tekel z golo sabljo za napadalcem. Sedaj se je napadalec zopet ozrl in sprožil še en strel, ki je zadel redarja v levo stran glave. Redar se je zazibal še nekaj korakov naprej, nato se pa mrtev zgrudil na tla, poleg njega je ležala sablja. Napadalec je bežal dalje, kolikor so ga nesle noge. Pri Stroßmayerjevem šetališču mu je zastavil pot nek čevljar; tudi na njega je streljal napadalec in ga zadel v roko. Trgovski pomočnik Bušič je nato oprezno zasedoval napadaleca. Pri dvorcu so prišli napadalcu nasproti policijski uradniki. Ljudje so kričali: „Držite taita!“ Policaj Fučkar je skočil za napadalcem, ki pa je preskočil visoko ograjo in v begu ustrelil proti njemu in ga zadel v desno ramo. Napadalec je bežal z vzdignjenim revolverjem po Illici in Preradovičevem trgu v Marovsko ulico. Tu so ga obkolili policaji, on pa je streljal na nje in si tako napravil prosto pot. Na Sveučiliškem trgu je vendar opešal in se je zgrudil na tla. Priskočila sta učitelj Butovac in trgovski pomočnik Bušič, sta mu odvzela revolver in ga močno držala. Med tem so prišli tudi policaji, ki so zvezali napadaleca roke in ga tirali s silo na policijo. Nekateri so ga topli in tolkli s pestmi; napadalec pa je klical: Zivela Hrvatska! Doli s tirani hrvaškega naroda! Zakaj me bijete; nisem razbojnik, ako sem hotel rešiti hrvaški narod!

Napadalec je dijak in se imenuje Luka Jukić, doma iz Svilaja v Bosni. Leta 1907 je napravil na sarajevski gimnaziji maturo in šel potem v Zagreb, da študira pravo. Bil je enoletni prostovoljec v Sarajevu, kjer je imel vsled svoje strastne narave prepričane in spopade z drugimi ter je bil vsled tega degradiran. Zadnji čas se je precej mudil v Belgradu, kjer je stopil baje v stik z revolucionarno „Narodno Obrano“. Ko se je vrnil v Zagreb, je storil nesrečni sklep, umoriti Čuvaja ter tako rešiti Hrvatsko madžarskega komisarja. Nakana strastno razvnetega mladeniča, ko je živci so bili že čolgo bolni, se ni posrečila. Krogla je zadela tistega, kojemu ni bila namenjena.

Jukić je pred preiskovalno komisijo izpovedal, da nima sokrivcev, temveč da je izvršil zločin sam in iz lasnega nagiba; vključ temu pa so zapri že več drugih dijakov, posebno iz Bosne, ter preiskujejo, ali so sokrivci. Kakor se vidi, gre Čuvaju za to, da napravi iz zločina posameznega razburjenega človeka veliko politično pravdo, s katero hoče dokazati, da je treba Hrvatse še bolj pritiskati. Uboga Hrvatska!

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

- 16. nedelja: 3. po Binkoštih, Franc Reg., sp.
- 17. ponedeljek: Adolf, škof, Lavra, nuna.
- 18. torek: Feliks in Fortunat, Marka.
- 19. sredo: Fulijana, F., Gervazij, P.
- 20. četrtek: Silverij, p., Florent, d.
- 21. petek: Alojzij (Vekoslav), sp.
- 22. sobota: Abacij, m., Pavlin, škof.

* **1000 naročnikov!** Do 1. julija 1000 novih naročnikov! Ali je res nemogoče, v vsaki župniji dobiti vsaj 10 novih naročnikov? Prepričani smo, da bi se dalo v nekaterih župnijah še po petkrat več naročnikov pridobiti. Trudimo se, da je list vsestransko dobro urejevan. A vedno in vedno nas žali, da imajo drugi listi vendar več naročnikov. Tako ne sme biti. Sedaj v mirnih časih, ko ni volitev, delajmo za društva in časopise! Torej prijatelji, do 1. julija vsaj 1000 novih naročnikov!

* **Tekmujte, župnije!** Onih 10 župnij, iz katerih bomo dobili najprej po 10 novih naročnikov, bomo imenoma navedli v našem listu in tako javno zabeležili njih čast pred slovensko javnostjo. Župnije, na tekmo za častno delo!

* **Cesar Franc Jožef I.** se je letos zopet udeležil procesije sv. Rešnjega Telesa na Dunaju; ljudstva ga je navdušeno pozdravljalo. Zadnji dve leti se cesar vsled bolezni ni mogel udeležiti te procesije. Tudi prestolonaslednik Franc Ferdinand se je udeležil procesije, katerega je občinstvo tudi viharno pozdravljalo.

* **Sv. Oče Pij X.** je dne 2. junija izpolnil pri polnem zdravju svoje 77. leto. Rojen je bil leta 1835. Ob tej priliki je dobil čestitke iz vseh delov sveta.

* **Osebnost.** P. Norbertu Povodenu, gvardijanu in župniku v Ptuj, ki je bil nevarno obolel, se je obrnilo na bolje. Želimu blagemu gospodu, da bi kmalu popolnoma okrevail!

Iz poštne službe. Predsednik poštne-brzovajnega ravnateljstva za Stajersko in Koroško, Karol Pokorny v Gradcu, je stopil v pokoj. Povodom umirovljenja mu je cesar podelil viteški stan.